

Ara fa cinquanta anys, la gossa Laika fou el primer animal enviat a l'espai. Tot i que l'URSS ho va amagar, Laika va morir al cap de poques hores per la calor i l'estrès.

Laika, Babe , Xita, Nipper i companyia

Fa cinquanta anys, Laika, una gosseta rodamón capturada als carrers de Moscou, va ser enlairada cap a l'espai. Viatgera solitària de l'Sputnik II, la segona nau que els científics soviètics llançaven al món exterior, la gosseta es convertia en la protagonista i en el primer ésser viu de la cursa espacial que russos i nord-americans tot just començaven a disputar. Per bé que en aquell moment els responsables del programa espacial ho van ocultar —no es va saber fins l'any 1999, arran d'un congrés—, Laika va morir al cap de poques hores a causa de les altes temperatures i l'estrès. L'esdeveniment fou seguit a tot arreu i molta gent va esperar estoicament el descens amb paracaigudes de la primera gosseta astronauta de la història. Laika passà a encapçalar la nòmina dels màrtirs espacials caiguts en la immensitat del firmament a causa de la cursa espacial. Decennis més tard, una

Dissabte, 3 de novembre, es compliran cinquanta anys del llançament a l'espai de la gosseta Laika. Fem un viatge, més domèstic, per algunes de les bestioles i mascotes més populars del segle XX.

cançó del grup Mecano fou la culpable que avui el nom de Laika siga en part un dels més cotitzats en l'onomàstica canina del nostre entorn i haja superat apel·latius tan arrelats com Marilyn,

Linda, Marina, Nina o Puça en el registre veterinari. Tingueren més sort, pel que fa a la integritat física, uns altres cans com Belka i Strelka, que el 1960 viatjaren a bord de l'Sputnik V i aconseguiren tornar vius i sans al planeta terra. Com a acompanyants privilegiats, les gosses volaren amb dues rates i quaranta ratolins, suposem que prèviament ensinistrats en missions espacials. Quatre anys més tard, el 31 de gener de 1961, els científics nord-americans triaven un ximpanzé anomenat Ham com a pilot espacial. Ham es va convertir en el primer astronauta primat i durant setze minuts va viatjar pel firmament americà fins a aterrar en aigües de l'Atlàntic, a més de 600 quilòmetres del punt de partida. Tot i que es va trobar amb contingències no previstes, el pilot simi fou rescatat i retornat, almenys físicament, íntegre a la Terra. A la cursa espacial, finalment, s'hi afegiren els francesos del govern del general De Gaulle i la Cinquena República. Per a fer el viatge espacial, en aquella ocasió hom trià una gateta, també mestissa i rodamón, anomenada Félix, que dins d'una càpsula unida al coet Véronique, s'enlairà des d'una base situada en terres algerianes. Félix, que passà a la història com l'*astrocat*, després d'assolir les 130 milles d'altitud, va tornar a la Terra amb les set vides intactes. No tingueren tanta sort alguns altres companys. Tot i que no sabem si va servir d'inspiració cinematogràfica una dècada més endavant, un altre felí —el gat Jones—, en companyia de l'oficial Ripley —interpretat per Sigourney Weaver—, a *Alien*, aconseguí eixir sa i estalvi d'un dels trajectes espacials més terrífics que ha viscut la gran pantalla. El gat Jones passà al Guinness cinematogràfic després de sobreviure a un dels monstres més mortífers produïts pel cel·luloide i capaç de cruspir-se tota la tripulació del Nostromo.

Bestiari i cinema han estat un duet amb forts lligams al llarg de la història del segle XX. Quan es va formar la companyia de la Metro Goldwyn Mayer el 1924, els seus creatius decidiren triar la figura d'un lleó, en aquest cas provinent del zoo de Dublín, com a símbol i logotip de la nova productora eixida de la fusió. La mascota felina féu sentir finalment el rugit amb l'arri-

Bèsties famoses del cinema. A l'esquerra, la mona Xita al costat de Tarzan i Jane. A la dreta, la gosseta Asta, de la sèrie *The Thin Man*.

bada del cinema sonor i es convertí en el senyal anunciador que l'espectacle era a punt de començar a les sales de tot el món. A Slats, nom de la primera mascota, li succeïren més felins bramadors –Jackie, Tanner–, mentre el color n'alegrava el semblant seriós i ferotge. Els germans Marx, per al tràiler d'*Una nit a l'òpera* (1935) sabotejaren el logotip cinematogràfic i substituïren el rei de la selva en la marca cinematogràfica. I la parella Tom i Jerry, anys més tard, també s'encarregaren de rellevar la mascota felina per la seua versió *cartoon*. No fou aquesta l'última vegada que el símbol de la Metro fou pertorbat i el lleó reemplaçat per les més diverses ocurrències. Sense eixir del domini felí, gràcies a una sèrie televisiva, *Daktari*, hom va poder veure que animals i humans sabien compartir virtuts i defectes. En aquest cas, un lleó anomenat Clarence mostrava clarament els seus problemes d'estrabisme: fou el primer felí guenyo de la pantalla. Un defecte físic que, sens dubte, en una altra època hauria estat tot un entrebanc a l'hora de realitzar qualsevol càsting.

L'arca de Noè inclou animals de tots els gustos, colors i varietats: gossos valerosos com Rin Tin Tin; sofisticades com Asta, la gosseta fox-terrier de la sèrie *The Thin Man*, la saga de comèdies policiaques protagonitzades per William Powell i Myrna Loy amb argument literari de Dashiell Hammet; o per a tota la família, com ara Beethoven. Bèsties simpàtiques com ara el doffi Flipper, o xerraires com la mula

Francis. Lleones captives com Elsa, la felina de *Nascuda lliure*, una de les primeres pel·lícules que va tractar de la protecció dels animals des d'una òptica diguem-ne *ecològica* fins a arribar a Willy, l'orca que va aconseguir que aquests mamífers marins passaren a

ser objecte d'atenció privilegiada. Fins i tot històries d'amor impossibles com les viscudes entre els successius Tarzans i la mona Xita –tot i que a l'original era un mascle–, un *ménage à trois* encobert entre l'heroi de la selva, la seua companya Jane i la fidel ximpan-

Gossos, gallines i cocodrils

Des que el fox-terrier Nipper escoltà atentament la veu del seu amo pel gramòfon de la companyia His Master's Voice, hi ha hagut moltes marques corporatives que no han dubtat a utilitzar el regne animal com a símbol d'identitat i reclam per a la publicitat. A final del segle XIX, el fabricant de whisky escocès James Buchanan posà una parella de terriers, blanc i negre, com a imatge de la seua marca, Black & White. Decennis més tard, el basset hound Jason simbolitzava l'èxit d'unes sabates de tall clàssic, Hush Puppy, que, a final dels anys 80, tornaven a ser objecte de moda i consumides com a accessori *cool*.

A l'estat espanyol, posats a triar exemples, hi hauria des del cèlebre bou d'Osborne a la gallina de Gallina Blanca que, amb l'arribada de la publicitat àudio-visual, animà els primers models de televisors. La gallina passà per successives operacions d'estètica creativa des del disseny creat per Enric Granell. Hi ha bèsties, com ara la vaca del formatge La vache qui rit, creada per Benjamin Rosier a començament del segle XX, que han esdevingut objecte d'atenció per als seguidors del pop art, els quals han fet de la riallera herbívora un model per a tota mena d'incursions plàstiques. Hi ha animals que han passat a ser sinònim de *chic*, com el cocodríl de Lacoste, un rèptil que es convertí en la marca dels jerseyes francesos gràcies a l'afecció del tennista Jean René Lacoste per les peces realitzades amb aquesta classe de pell. El parc zoològic corporatiu és obert a tota mena d'espècimens, fins i tot els rat-penats com el que il·lustra la marca Bacardí per al seu conegut rom, o el mico modernista dibuixat per Ramon Casas per a Anís del Mono. Tigres per a combustible inflamable i marques de benzina com Esso, o seductors conills per a revistes eròtiques com *Playboy*, que esdevingué el símbol del solter urbà nord-americà de la postguerra i els anys del creixement econòmic.

zé. Un afer sentimental que Hollywood mai no es va atrevir a executar fins a les últimes conseqüències...

Però si hem de notificar un moment culminant pel que fa a punt d'encontre de mascotes en un plató cinematogràfic, assenyalem la primera versió de *Doctor Doolittle* (Richard Fleischer, 1967), el musical protagonitzat per Rex Harrison amb què la Ford pretenia continuar l'èxit de *Somriures i llàgrimes* (*The Sound of Music*) i que va comptar, entre més estrelles *parlants*, amb el gos Jip, el lloro Polynesia, el ximpanzé Chee-Chee i la foca Sophie. Prova de la magnitud de la producció van ser els sis mesos que els ensinistradors van esmerçar a ensenyar a Chee-Chee a fregir ous amb pernil. Només en la doma, l'alberg, l'alimentació i el transport dels animals la Fox es va gastar un milió de dòlars de l'època, que de segur que van contribuir a fer disparar les despeses i a convertir la producció en un dels disbarats més grossos de la història de Hollywood. I deixem de moment, en aquest bestiar de cel-

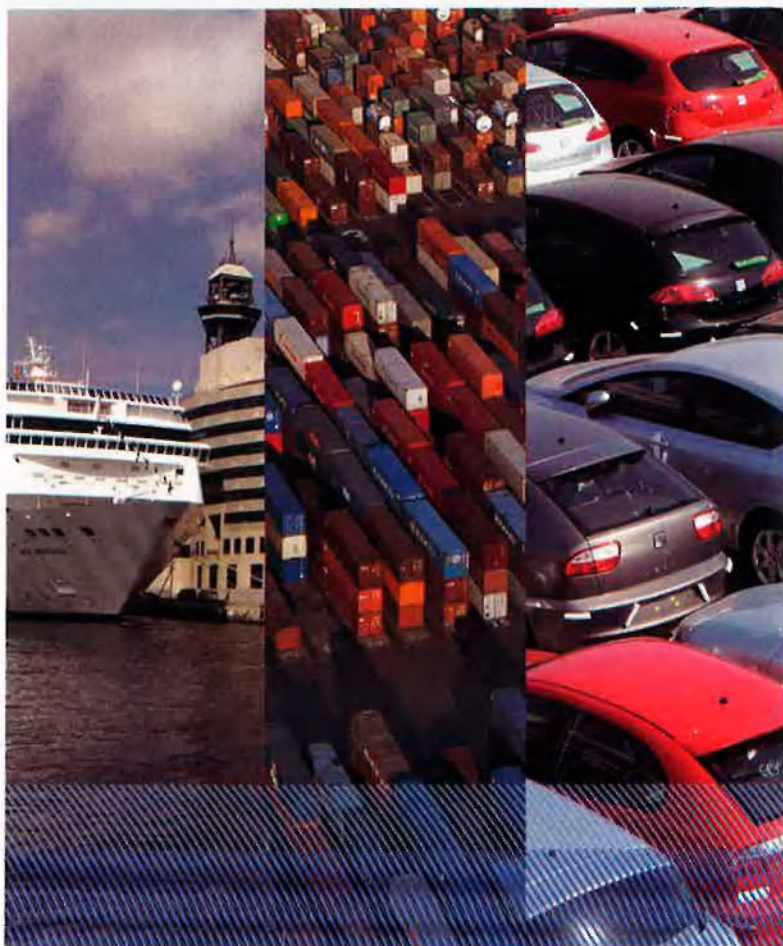
La companyia Metro Goldwyn Mayer ha tingut un lleó d'emblema des de 1924.

luloide, espècies no tan gratificadores com ara formigues, taràntules, aranyes, taurons, pops i més espècimens per a un futur zoo de mascotes-horror-xou.

Però la gran revolució, quan Georges Orwell ja feia dècades que havia registrat literàriament la primera en una granja, arribà amb Babe, el primer porc amb encís del cinema. Amb *Babe el porquet valent*, Hollywood féu un triple salt mortal quant a mascotes que fins llavors havien aparegut a la pantalla i llançà, com manaven els

nous temps, un missatge inequívoc, ecologista i de defensa dels drets dels animals. D'aleshores ençà, els porcs passaven de l'escorxador al quadre d'honor, i compartien amb gats i gossos els llores de l'èxit i els favors del públic. No tingué tanta fortuna Sparky, la mascota gòtica patrocinada per Tim Burton al seu segon curt-metratge, *Frankenweenie*. Una fantasia infantil amb molta tinta negra protagonitzada per un bull-terrier sobre el mite del Frankenstein i homenatge a la pel·lícula homònima de James Whale, que la productora Disney finalment envià a les catacumbes en vista d'un humor tan corrosiu i una factura tan extravagant, tot plegat massa allunyat de l'esperit edulcorat de la casa. Burton se'n venjà més tard a *Mars Attack*, fent que una mascota d'aspecte disneyesià acabara decapitada pels cruels alienígenes i el seu cap fóra substituït pel del científic, interpretat per Pierce Brosnan.

Carles Gámez

El Port de Barcelona

El Port solució d'Europa al Mediterrani

El Port de Barcelona s'ha convertit en el port líder del Mediterrani: 46 milions de tones de tràfic total, 2,3 milions de contenidors, 800.000 vehicles, 88 línies regulars servides per 186 operadors, el primer port de creuers d'Europa amb 1,4 milions de passatgers i 7 terminals.

Ara, el Port de Barcelona afronta una nova etapa de creixement terrestre i marítim, marcada per l'ampliació de les seves instal·lacions i de la superfície destinada a activitats logístiques. Amb la generació de nous espais i la millora de les connexions viàries i ferroviàries el Port de Barcelona consolida la seva posició de *hub* europeu.